

ОЛЕКСАНДР ПЕТРОВИЧ ДОВЖЕНКО –
ЗАСНОВНИК УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ
КІНЕМАТОГРАФІЇ, ПИСЬМЕННИК,
ХУДОЖНИК, КЛАСИК СВІТОВОГО
КІНОМИСТЕЦТВА, ЯКОГО НАЗИВАЮТЬ
ГОМЕРОМ ХХ СТОЛІТТЯ.

Олександр Довженко

(1894—1956)

Народився 10 вересня 1894 року в селі Сосниця на Чернігівщині в селянській родині. Батько, Петро Семенович, належав до козацького стану. У сім'ї було 14 дітей, вижило лише двоє - Сашко та його сестра Поліна. Хлопець в дитинстві дуже любив матір (Одарку Миколаївну) та її пісні, про яку писав: "Народжена для пісень"

Початкову освіту
здобув в рідному селі.
У 1914 році закінчив
Глухівський
учительський інститут.
Вчителював у
Житомирі, викладав
фізику,
природознавство,
географію, історію,
гімнастику.

Восени 1917

року Довженко переїхав до Києва,
де вступив до комерційного
інституту.

Він також став вільним слухачем на
природничому факультеті вузу. А
коли відкрилася Академія мистецтв,
то Довженко вступив і туди.

У 1918 за напрямом Наркомосу
викладав у Житомирській школі
математику, фізику, літературу та
фізкультуру. Там же познайомився з
першою своєю дружиною —
молодою вчителькою Варварою
Криловою.

Згодом, Довженко опиняється у лавах армії УНР.

1918 року Олександр Петрович повернувся до Житомира. У цей час місто було захоплене більшовиками. За вироком ЧК, він, як ворог робітничо-селянського уряду, провів три місяці в концтаборі. Та Довженка порятували "боротьбисти".

1919 року письменника знову заарештували як ворога більшовицької влади. І знову "боротьбистами" за активної участі Еллана-Блакитного вдалося визволити Довженка.

Недовго перебував у партії боротьбистів. Потім став членом компартії більшовиків України.

У 1921-1923 роках перебуває на дипломатичній роботі. Спочатку у Варшаві, а потім у Берліні.

У 1923 Довженка виключають з партії, як він сам пояснював "Через те, що не встиг переєструватися з партії боротьбистів, до партії комуністичної» Але до кінця життя він так і залишиться безпартійним.

Після повернення в Україну Довженко оселяється в Харкові, працює ілюстратором газети «Вісті ВУЦВК» під псевдонімом "Сашко"

Олександр Довженко

Особливе місце в житті Довженка займає Одеса. У 1926 році у цьому місті починається його становлення як кіномитця. На одеській кінофабриці виходять його перші роботи "Вася – реформатор", "Ягідка кохання", а згодом фільм "Звенигора". Кінострічка про історію українського народу з тріумфом обійшла екрани Європи, США, Канади.

ЙОГО НАСТУПНУ РОБОТУ "АРСЕНАЛ" БІЛЬШІСТЬ КІНОЗНАВЦІВ ВВАЖАЮТЬ ФІЛЬМОМ-ПОСТУПКОЮ ПЕРЕД ВЛАДОЮ, АДЖЕ ДОВЕЛОСЯ ЗАСУДЖУВАТИ ВИЗВОЛЬНІ ЗМАГАННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ПІСЛЯ УХВАЛЕННЯ САМОДЕРЖАВСТВА. У ЛИПНІ-ЛИСТОПАДІ 1929 РОКУ ДОВЖЕНКО ЗНІМАЄ ФІЛЬМ "ЗЕМЛЯ". АЛЕ КРИТИКИ КИДАЮТЬСЯ ЗВИНУВАЧУВАТИ ЙОГО У НЕХТУВАННІ ВИСВІТЛЕННЯ КЛАСОВОЇ БОРОТЬБИ У ЗАХИСТІ КУРКУЛІВ ТА НОСТАЛЬГІ ЗА МИНУЛИМ. ЗАБОРОНЕНО В УКРАЇНІ "ЗЕМЛЯ" МІЖ ТИМ МАЄ ГРАНДІОЗНИЙ УСПІХ У ЄВРОПІ. ІТАЛІЙСЬКІ КІНОМАТОГРАФІСТИ НАЗИВАЮТЬ ДОВЖЕНКА ГОМЕРОМ КІНО

У Радянському Союзі стрічку реабілітують лише у 1958 році, після того, як за результатами міжнародного референдуму у Брюсселі вона увійде до 12 найкращих фільмів всесвітньої історії кіно.

На Батьківщині
Довженка
звинувачують у
націоналізмі, його
покидають колишні
однодумці. Він їде до
Москви і пише листа
Сталіну, з проханням
захистити його і
допомогти творчо
розвиватися. Сталін
відгукнувся і на його
замовлення режисер
знімає стрічку
"Аероград" про
прекрасне і світле
майбутнє.

З ПОЧАТКОМ ВЕЛИКОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ
ВІЙНИ ДОВЖЕНКО ПРАЦЮЄ
КОРЕСПОНДЕНТОМ У ГАЗЕТАХ
"КРАСНАЯ АРМИЯ", "ИЗВЕСТИЯ". У
БЕРЕЗНІ 1942 РОКУ ДРУКУЄ В
"ИЗВЕСТИЯХ" СТАТТЮ "УКРАЇНА В
ОГНІ". ОДНОЙМЕННА НАЗВА
НАЛЕЖИТЬ І СЦЕНАРІЮ ФІЛЬМУ, ЩО
ЙОГО ПИШЕ ДОВЖЕНКО ЧЕСНО, ТАК
ЯК ВОНО І Є: "ЯК Я БАЧУ
СТРАЖДАННЯ МОГО НАРОДУ.
ЯКОГО СПОЧАТКУ ЗДАЛИ ВОРОГУ, А
ПОТІМ ЗВІЛЬНЯЛИ ВІД НІМЕЦЬКИХ
ОКУПАНТІВ"

Цей твір визнали антиленінським,
ворожим партії

У повоєнні роки Довженко зняв лише одним повнометражний фільм «Мічурін» та й то, на особисте замовлення Сталіна.

Сам Довженко весь час тужив за Україною і у останні роки свого життя записав у щоденнику: *«Я вмру в Москві, так і не побачивши України! Перед смертю попрошу Сталіна, аби, перед тим, як спалити мене в крематорії, з грудей моїх вийняли серце і закопали його в рідну землю, у Києві, десь над Дніпром, на горі».*

Помер 25 листопада 1956 року на дачі під Москвою .

Похований Довженко на Ново-Дівичому цвинтарі у Москві.

ТВОРЧИСТЬ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА

“УКРАЇНА В ОГНІ”

Олександр ДОВЖЕНКО

УКРАЇНА В ОГНІ

КІНОПОВІСТЬ, ЩОДЕННИК

Київ
«Радянський письменник»
1990

Рік: 1942-1943

Літературний рід: епос

Жанр: кіноповість

Тема: зображення початку війни з фашистськими загарбниками та відступу радянських військ.

Ідея: незламність сили і непохитність духу народу, здатність до визвольної боротьби і впевненість у перемозі над ворогом (за словами самого автора).

Головні герої: родина Запорожців: Лаврін, Тетяна, їхні діти, п'ятеро синів - Роман, Іван, Савка, Григорій, Трохим і дочка Олеся, подруга Олесі Христя Хутірна, Василь Кравчина; зрадник Заброда, німецький полковник Еріх фон Крауз і його син Людвіг.

Композиція: 50 окремих епізодів-картин

Сюжет: вся родина Запорожців святкує п'ятдесят п'яту річницю Тетяни Запорожець. Починається війна, Тополівку захоплюють фашисти. У Тополівці обирають старосту. Усю молодь, зокрема Олеся і Христю, відправляють до Німеччини. Перебування Олесі в Німеччині. Лаврін вбиває Людвіга. Фашисти спалюють Тополівку. Німецькі війська відступають. Олеся повертається з Німеччини, зустрічається з Христею, а потім з Василем на рідній землі. Олеся проводить свій рід на війну.

Сюжетні лінії:

- лінія захисту Батьківщини (доля роду Запорожців та інших учасників бойових дій)
- лірична лінія Олесі і Василя
- лінія Христі Хутірної
- вчинки ворогів і поведінка Лиманчука

Проблематика:

- проблема національної самосвідомості людини й народу;
- показ трагедійності тогочасних подій;
- життя простої людини на війні і в тилу;
- проблема цінності загальнолюдських ідеалів;
- жінка на війні (Олеся Запорожець, Христя Хуторна, Мотря Левчиха).

Особливості кіноповісті "Україна в огні":

Елементи драми - діалоги

Народна пісня

Обрамлення твору: повість починається заспівом

Багато епітетів, порівнянь, метафор

«Україна у вогні» присвячена подіям Другої світової війни, долі сільської родини та простих селян.

Кіноповість не була екранізована і не друкувалася майже 50 років.

ЗАЧАРОВАНА ДЕСНА

Рік: 1957

Жанр: автобіографічна кіноповість ("автобіографічне кінооповідання")

Тема: щира сповідь письменника про дитинство, сповнене радощів і смутку, як джерело його духовності й мистецького таланту.

Ідея: заклик любити життя, цінувати й берегти все те прекрасне, що робить людину духовно багатою і щасливою.

Головні герої: два ліричні герої - Сашко та Олександр Довженко, мати Одарка Єрмолаївна, батько Петро Семенович, дід Семен, прадід Тарас, прабаба Марусина.

Сюжет: чіткий сюжет відсутній.

Композиція: твір можна поділити (умовно) на новели «Город», «Хата», «Смерть братів», «Смерть баби», «Повінь», «Сінокіс», «Коні», «До школи» плюс ліричні та публіцистичні відступи.

Проблематика:

- природа і людина
 - шлях народу та людини до щастя
 - прекрасне й потворне в житті
 - покликання, сутність людини
 - роль праці в житті людини
 - добро і зло
 - життя і смерть
-

Особливості твору:

- наявність двох ліричних героїв
- фрагментарність, швидка зміна "кадрів"
- народний гумор
- вживання різноманітних художніх засобів

Критик Л. Новиченко: «Зачарована Десна» — «найвидатніша в сучасній літературі розповідь про те, від яких духовно-поетичних “берегів” відчальюють народи — і разом із ними їхні художники — на переломі нової епохи, що вони беруть від свого історичного “дитинства” у майбутнє і що залишають у минулому».
